

Total No. of Printed Pages—7

2 SEM TDC RD G 1

2 0 2 2

(June/July)

RURAL DEVELOPMENT

(General)

Course : 201

(Rural Economy of India)

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা/তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : 1×8=8

Choose the correct answer/Answer the following :

- (a) ফলমূল আৰু শাক-পাচলি উৎপাদৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ স্থান
বিশ্বৰ ভিতৰত

The rank of India in the production of
fruits and vegetables is

- (i) প্ৰথম / first

- (ii) দ্বিতীয় / second
- (iii) তৃতীয় / third
- (iv) চতুর্থ / fourth
- (b) ভাৰতবৰ্ষত কোনখন পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাত
কৃষি-বিকাশত অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হৈছিল ?
In which Five-Year Plan of India priority
was given on agricultural development?
- (i) প্রথম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা
First Five-Year Plan
- (ii) তৃতীয় পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা
Third Five-Year Plan
- (iii) সপ্তম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা
Seventh Five-Year Plan
- (iv) নৱম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা
Ninth Five-Year Plan
- (c) ভাৰতবৰ্ষৰ সেউজ বিপ্লৱে উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিলে
Green Revolution in India increased the
production of
- (i) তৈলজাতীয় শস্যৰ / oilseed crops
- (ii) খাদ্য-শস্যৰ / food crops
- (iii) মাহজাতীয় শস্যৰ / pulses crops
- (iv) দুগ্ধৰ / milk

(d) তলৰ কোনটো গ্ৰাম্য ঋণৰ প্ৰধান উৎস নহয় ?

Which of the following is not a major source of rural credit?

(i) ৰিজাৰ্ভ বেংক অফ ইণ্ডিয়া

Reserve Bank of India

(ii) গ্ৰামীণ বিকাশ বেংক

Grameen Bikash Bank

(iii) ৰাষ্ট্ৰীয়কৃত বেংক

Nationalized Bank

(iv) সমবায় বেংক

Cooperative Bank

(e) ভাৰতত গ্ৰাম্য নিবগুৱাৰ এটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

Give one reason for rural unemployment in India.

(f) ভাৰতৰ হস্ততাঁত খণ্ডই সন্মুখীন হোৱা এটা সমস্যা উল্লেখ কৰা।

Mention one problem faced by the handloom industry in India.

(g) ভাৰতবৰ্ষত সৰ্বোচ্চ পৰিমাণৰ গ্ৰাম্য নিয়োগ সৃষ্টি কৰা আঁচনিখনৰ নাম লিখা।

Write the name of the largest rural employment generating scheme of India.

(h) গ্ৰাম্য জনসাধাৰণৰ কৃষিৰ এটা বিকল্প জীৱিকা উল্লেখ কৰা।

Mention one alternative occupation of rural people other than agriculture.

2. তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো 100 শব্দৰ ভিতৰত) : 4×4=16

Write short notes on any *four* of the following
(**within 100 words** each) :

- (a) উদ্যানশস্যৰ গুৰুত্ব
Importance of horticulture
- (b) কৃষি অনগ্রসৰতাৰ কাৰণসমূহ
Reasons for agricultural backwardness
- (c) গ্ৰাম্য দৰিদ্ৰতাৰ কাৰণসমূহ
Causes of rural poverty
- (d) গ্ৰাম্য অৰ্থনীতিত কুটীৰ-শিল্পৰ ভূমিকা
Role of cottage industry in rural economy
- (e) গ্ৰাম্য বীমা
Rural insurance

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো 500 শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (**within 500 words** each) :

3. (a) গ্ৰামীণ ভাৰতৰ আয় বৈষম্যৰ কাৰকসমূহ ব্যাখ্যা কৰা । 11
Explain the factors determining the income inequality in rural India.

অথবা / Or

- (b) ভাৰতৰ গ্ৰাম্য খণ্ডৰ কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য আলোচনা কৰা। গ্ৰাম্য খণ্ডত সম্প্ৰতি তুমি প্ৰত্যক্ষ কৰা তাৎপৰ্যপূৰ্ণ পৰিৱৰ্তনসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। 7+4=11

Describe some of the important features of the rural sector of India. What significant changes do you notice in the rural sector in recent years? Explain.

4. (a) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত কৃষিৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। 11

Discuss the importance of agriculture in the economy of India.

অথবা / Or

- (b) কৃষি বিপণন মানে কি বুজা? ভাৰতৰ কৃষি বিপণনৰ বিভিন্ন সমস্যাসমূহ আলোচনা কৰা। 3+8=11

What do you mean by agricultural marketing? Discuss various problems of agricultural marketing in India.

5. (a) গ্ৰাম্য উদ্যোগৰ অনগ্ৰসৰতাৰ কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। এই উদ্যোগসমূহৰ কাৰ্যদক্ষতা বৃদ্ধিৰ বাবে পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা। 7+4=11

Explain the causes of backwardness of the rural industries. Suggest the ways to improve the working of these industries.

অথবা / Or

- (b) গ্রাম্য উদ্যোগসমূহৰ উন্নয়নৰ কাৰণে ভাৰত চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা নীতি আৰু কাৰ্যসূচীসমূহৰ এটি মূল্যাংকন কৰা। 11

Assess the policies and programmes adopted by the Government of India for the development of rural industries.

6. (a) MGNREGA-ৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যবোৰ কি কি? MGNREGA-ৰ সফলতা আৰু বিফলতাসমূহ আলোচনা কৰা। 4+7=11

What are the main features of MGNREGA? Discuss the success and failures of MGNREGA.

অথবা / Or

- (b) আত্মসহায়ক গোটৰ সাংগঠনিক গাঁথনিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। আত্মসহায়ক গোটত মহিলা সবলীকৰণত কেনেদৰে সহায় কৰিব পাৰে, ব্যাখ্যা কৰা। 4+7=11

Discuss the organizational structure of the self-help groups. Analyze how the self-help groups can help in women empowerment.

7. (a) গ্ৰাম্য ঋণ মানে কি? ভাৰতৰ গ্ৰাম্য ঋণৰ অনানুষ্ঠানিক আৰু আনুষ্ঠানিক উৎসবোৰৰ বিষয়ে বিশদভাৱে আলোচনা কৰা। 2+5+5=12

What is rural credit? Discuss in detail the non-institutional and institutional sources of rural credit in India.

(7)

অথবা / Or

- (b) নাৰাৰ্ডৰ মুখ্য কাৰ্যাৱলী কি কি? গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বাবে নাৰাৰ্ডে অনুকৰণ কৰা বিত্ত যোগানৰ পদ্ধতিসমূহ আলোচনা কৰা।

7+5=12

What are the major activities of NABARD? Discuss the financing procedures of NABARD towards rural development.

***